

ques» amb la reserva modesta «ab una mica de bona voluntat» (*Sang Nova* III, § 6, p. 192), i jo diria que amb bona voluntat potser podria veure que no podien ser els soldats i mercenaris de Roma els qui conreaven el guaret en temps de l'Imperi, ni serien ells els qui lle-garen aqueixa coreogr. a la terra, ja llavors amb passat multi-mil·lenari d'art i agric. des dels temps de la Dama d'Elx i els pintors de les coves de Tírig i del Cogul.

Atinguem-nos, però, reservadament a l'estudi del mot. D'una banda a les Illes segueix arrapat al terreny, però en un to més estrictament vegetal; entre les ruïnes talaiòtiques de Menorca: «casi confrontant am sa fita --- hi ha a sa part ombrívula, una gran roca que surt de sa pare, amb una figuereta borda i una *mota* de brusc arellades dins un cocó que fa dalt com una olla ---», Camps Merc. (*Folkl. Men. de la Pagesia* II, p. 25), i una altra *mota* així I, p. 108. Nedant arran de platja de Deià, a l'ombra quasi dels pòrtics del Miramar del gran Ramon, i de Lluís Salvador, un dia se m'enredaren les cames en una *móta* d'algues (1964)... una «*mota* d'urxella» Costa (*Agre de la T., IdOr* 133.20), una «*mota* de càrritx» JRosselló (*Manyoc* 133.1f.).

Passem a terres més severes, on sona l'esquellerinc de les matetes d'esclafidors, on l'esquellam retruny del bestiar: «*mota*: ab lo contracte de migencia és la quantitat de bestiar que té un soci més que l'altre», i l'autor, com a notari, se'n esquitlla tot seguit cap al costat jurídic però sense amagar-nos el caire pastoral: «*Partició ab la migenc' A MOTA*: Primerament se'n treu la *mota* 'a raig', que vol dir fer barrejar ben bé tot lo bestiar, y deixar-lo després sortir lliurement per una porta --- los primers caps que surten, fins al nombre total que se n'ha de treure, formen la *mota* del consoci que l'hi tenia posada», Porcioles (*Folkl. de la Vall d'Ager*, pp. 37, 8, i ja en la p. 5). I això ho he pogut copsar bo i calent, i diríem viu encara, en les pletes i corrals de l'Alt Pallars: en conservo memòria per uns comptes que ens deixaren despenjar d'unes golfes d'Estafs (1964), i que potser encara conserva el meu acompanyant i guia Jn. Lluís Pallarès: «una vaca que M. Faure té a *mota*, en 8 lliuras --- y altra que té M. Serra en *mota* 8 lliuras ---», any 1756, amb uns de molt voluminosos del mateix poble, data de 1790 (f° 185v): «Mn. Jaume Artigal, de la *mota* de la vaca, ha de donar, rebutat lo cuyro, 10 lliuras» (¿seria collectiu, no ho sé, aquest *vaca*?).

Per a tot aquest conjunt veg. la divisió III, de *mota* *AlcM*, i el *DAG*, on veiem que en l'accepció 'massa pecuniària' (i no ens oblidem que *pecuari* i *pecuniari* van junts, igual que *pecus* i *pecunia*), ja figura *mota* en un testament de 1558, amb referència a la part bàsica d'un capital: «que la dita caritat --- sia treta de la *mota*, y no de les 50 lli. dexades per la sepultura»; en PdÀPenya, que sovint parla el llenguatge dels mariners, es pot tractar de l'acc. nàutica (*AlcM* III, 2a) 'capital que el capità té al seu càrrec dins el vaixell', car en el vol. *Poesia Popular*, *mota* va rimant amb *marrota* (mall. 'aplec important de diners', *AlcM*, § 2).

Però és de tota terra catalana, i MilàF se'n serveix figuradament per al tresor espiritual de la nació:

«¿Qui sap si, com lo pròdic que gasta lo guany y la *mota*, no 'ns recordam prou de servir lo ric cabdal, suara menyspreat y ab que tots s'omplen ara les mans?», discurs de 1867 (*O. Cat.*, Gili, p. 144). Generalitzant-se a tota cosa en el camp abstracte, i pervivint el grup fraseològic *fer mota*, que ja hem observat en Muntaner, ens explica Ruyra: «s'usa, acompanyat dels adverbis corresponents segons el cas, per comparar quantitativament el volum d'una o més coses: *fer bot o fer mota, no fer-ne, fer més bot o més mota* això que allò, *fer-ne menys etc.*» (*O. C.*, p. 855b).

En l'ambient gens rústic de la Barcelona vella, l'home d'allà, Pons i Massaveu, pensa en aplicacions personals: «una *mota* de cabells rossos, embullats y caragoladissos, fets un munyoc d'encenalls de melis; uns ulls esqueixats --- un cos minso y vincladís ---» (*L'Auca de la Pepa* I, p. 5); o bé es tracta d'aquell sol-solet dels carrers estrets de l'arx tabèrica: «com aquelles *motes* de llum que 'ns enrondan la vista, après de una estona de mirar de fit a fit el sol ---» (*La Colla del Carrer* XVI, p. 253).²

I ara tornem a mirar al lluny. Que a l'àrea italiana es pugui afegir encara l'abruzz. *motts* 'manat d'herba' i *mottots* 'garba d'herba de prat', assenyalat per M.-L., és possible. Més segur que hi hagi lligam amb el neerl. *mot* 'deixalles o rebuig de turba' i el frisó *mote* 'adob fertilitzant fet amb l'escorça del roure'. Però deduir-ne que la nostra família és d'origen germànic, com ho fa M.-Lübke (*REW*, 5702), és massa audàcia, car amb raó li objecta Bloch que aquests mots moderns, per llur localització, deuen, més aviat, ser gal·licismes: Gamillscheg mateix, tan propens comunament a admetre germanismes, vacilla davant la idea en l'EWFS, i es decanta més aviat per un origen cèltic, que deixa en vaga penombra (i en *Rom. Germ.* ni tan sols esmenta ja el mot).

Pel que fa a una altra etimologia germànica, que proposa Skeat, els entrebancs són d'una altra naturalesa: es tractaria del bavarès *mott* 'gleva, gleva de turba', a-àl. mj. *mot* 'terra turbosa', i aquest s'hauria de junyir amb l'angl. mod. i mj. *mud*, frisó or. *mudde*, b-al. ant. *mudde*, neerl. *modder*, pomerani *modde*, suec mj. *modd*, tots els quals signifiquen 'fang, llac, fanguer'. Cosa que ja se'n enduu lluny en l'aspecte semàntic. Però fins prescindint d'aquest aspecte, i de molts més que romanen obscurs, observem que aquesta família germànica té una -d- originària, a la qual correspondria -d- en francès, i per tant de cap manera no pot explicar la forma francesa amb les romàniques totes, que no poden venir en cap cas de l'alt-alemany.³

Cal, doncs, abandonar tota idea d'etimologia germànica, i adherir-se al suggeriment de Jud, que siaguin, a la inversa, el bavarès *mott* 'gleva', així com el seu sinònim su. alem. *mutt* els que provinquin del mateix substrat pre-romà i pre-germ. que el del mot rom.

Resta, d'altra banda, el que pot semblar una dificultat addicional. Ja es va adonar Jud que algunes de les formes que citava corresponien a *mōTT-* i les altres a *mōTT-*, i de les indagacions afegides més amunt ha resultat molt ampliat geogràficament l'abast d'aqueixa